

Halbatatlan

Orsszabta körülmények nagy ajándékként megadatott nekem, hogy Sütő Andrásnak barátja, emberi és írói pályája alakulásának, élete eseményeinek közeli ismerője, megpróbáltató küzdelmeinek, vívódásainak szem- és fültanúja lehettem az elmúlt időkben.

Hatvan esztendeje találkoztam vele először. Akkoriban ő a kolozsvári Református Kollégium diákja volt, s én a Bolyai Tudományegyetem másodéves hallgatójaként kéziratot kértem Tőle buzgalommal indított – valójában újraindított és gyorsan betiltott – lapunk, az *Iffjú Erdély* részére. Sütő Andrásnak ekkor már neve volt nálunk a korabeli sajtóban: a *Világosság* című napilap hasábjain sűrűn találkozhattunk eredendő tehetségről tanúskodó írásaival, főként mezőségi tárgyú jegyzeteivel.

Aztán átmenetileg megszakadtak közöttünk a szakmai és baráti érintkezések szálai, és csak pár évvel később sodródtunk ismét egymás közelébe – egy marosvásárhelyi folyóirat, az *Igaz Szó* szerkesztőségében. Ettől kezdve – mondhatom – soha többé nem szakadtunk el egymástól. Esztendőkön át dolgoztam mellette – főszerkesztősége alatt – a *Művészet*-ből *Új Életté* átkeresztelt hajdani képeslapnál. Élvezhettem megtisztelő bizalmát, mindenkori segítőkészségét, támogató együttérzését a legnehezebb órákban is: megosztotta velem (is) örömeit, gondjait, keserveit; támogató társa lehettem szép eszményekért, igaz ügyekért vállalt törekvéseinek.

Nem kétséges azonban: közös szülőföldünk, az erdélyi Mezőség múlhatatlan vonzásában gyökerezett mindaz, ami életre szólóan egybekapcsolt minket a tovatűnt évtizedek zivataros forgatásai közepette. Most pedig az elvesztése miatti fájdalom és döbbenet nem szűnő szorításában gyötrő kínnal, szinte dadogva keresem a Hozzá leginkább illő igéket. Mert szólni szeretnék Róla. Szívbeli szeretettel. De oly temérdek lenne az elmondani, megvallani, kibeszélni való, hogy már-már lehetetlen a választás. Nyomasztóan nehezedik rám az emlékidézésre méltó dolgaink súlya.

Igaz, meg-megisméltelt itthoni találkozásaink alkalmával sem tudtuk legtöbbször maradéktalanul kimeríteni, befejezni rögtönzött eszmecseréinket a fehér asztalok mellett, a szerkesztőségekben, a (volt) Vörösmarty utcai családi ház nagyszobájában, frissen megjelent folyóiratokkal, újságokkal, könyvekkel körülvéve, kávézás vagy koccingatás mellékletével – s nemegyszer jó társak jelenlétében. Sőt: nem ritkán odakint a kapuban, búcsúzkodás közben került sor a legfontosabbakra. Arra például, hogy jó lenne ismét elmenni Kamarásra, egy kis Mezőség nézőbe, mert régóta nem láttuk az elárvult, megüresedett szülői házat amott a Magyar utcában. Vagy pedig fölroppent a kérdés: milyen lehet az idei tavasz a Hargitán, Sikaszóban? És: mit művelt az RMDSZ ebben a városban, hogy mostanság nincs híre

semmiféle eleven mozgásnak? Meg aztán: olvastam-e a *Hitel* – vagy a *Népíjság*, vagy *Helikon* – legutóbbi számában ezt meg amaszt? S a kapukulcs keresgélése közben – rendszerint úgy szeptember közepe táján – a vendéglátó házigazda felvetette a kérdést: „Hol szilveszterezünk az idén?” Soha nem hiányoztak a kedély villanatai ezekből az asztali vagy kapu melletti csevegésekből. És általában: az olykori véleményütközések, eltérő meglátások, vitatkozások sem zavarhatták meg a tartalmas együttlét televény harmóniáját.

Immáron hónapok óta hiányzik azonban mindez. De – jól tudom – nem csak nekem: sokaknak hiányzik Sütő András ezeken a tájakon, ebben a kishazában, Erdélyben, s mindenfelé, ahol magyarok élnek a Kárpát-medencében, a nagyvilágban. Hiányzik hétköznapijainkból és ünnepnapjainkból, lehetőségeink és reményeink, szavaink és álmaink világából, a határtalan magyar szellemi és lelki közösség legkülönbözőbb színtereiről.

De – mint a legnagyobb értékteremtők: voltaképp hiányával is jelen lehet miközöttünk. Nemzetének tudatában. Leginkább jelen lesz – örök vigaszként – műveivel: az *Anyám könnyű álmot ígér* tűzhelyoltalmazó erejével, az *Engedjétek hozzám jönni a szavakat* felelősségérzetével, az *Egy lócsiszár virágvasárnapjának* meg nem alkuvásra figyelmeztető példázatával, az *Advent a Hargitán* mélyről felszakadó jajkiáltásával, a *Szemet szóért* történelmi tanúságtételével – mindazzal, amit erdélyi magyar írástudóként alkotott s örökül hagyott ránk: mai és holnap nemzedékekre.

Végtelenül kegyetlen rendelése a sorsnak, hogy Sütő András nincs többé az élők sorában. Itt pihen végső nyughelyén: Marosvásárhelyt, a Bolyai-sírok közelében. Az emléket idéző magas kopjafa mellett nem lehet megállás, tisztelgő főhajtás nélkül továbblépni. Amikor rágondolok: mintha csak most fogtunk volna kezét a kapuban...

Merem mondani: holtában is halhatatlan. ❖

(Farkas Tamás felvétele)

„Engedjétek hozzám jönni a szavakat.” Unokájával, Cselényi Lacikával